Dones, empresa i Drets Humans:

Contra la impunitat de les transnacionals a l'Àfrica

il·lustració i disseny Maria Romero García

COOPERACCIÓ

Ajuntament de Barcelona

#DonesEmpresaiDH

Dones, empresa i Drets Humans:

Contra la impunitat de les transnacionals a l'Àfrica

Les vulneracions de drets de les dones no poden ser ignorades quan estudiem els impactes de les empreses transnacionals, ni analitzar-se com un dany col·lateral de l'extractivisme, sinó com un element central de l'acció violenta d'empreses transnacionals quan s'instal·len a nous territoris. Visibilitzar el impacte que hi ha darrera de la despossessió de les terres, dels béns comuns essencials per a la vida i de l'extractivisme és posar la mirada sobre processos que ataquen les persones que cuiden els recursos i sostenen el teixit comunitari. És exposar els processos de repatriarcalització que s'impulsen i les resistències de dones i feministes que s'hi produeixen.

PRIVATITZACIÓ DE L'AIGUA | MARROC

Territori | **Casablanca, Marroc**

AFECTACIONS

Vulneració del dret a l'aigua
Especulació bé comú
Pobresa energètica
Augment de les carregues de cures
Impactes sobre la salut
Control

L'abril de 1997 el govern de Marroc va lliurar la concessió de la gestió de la distribució de l'aigua, el sanejament i l'electricitat de la ciutat de Casablanca a un consorci d'empreses privades. Aquest consorci es va anomenar Lydec i estava format per les empreses Lyonnaise des Eaux, Elyo, Agbar i Endesa. La privatització de la gestió de l'aigua i l'electricitat va comportar un encariment de preus sobre béns bàsics i essencials per a la sostenibilitat de la vida, esdevenint fins i tot prohibitiu per a les persones que habiten els barris perifèrics de la ciutat.

La manca d'accés a l'aigua com a dret bàsic és una vulneració directe dels Drets Humans i té un impacte sobre la provisió de cures individuals, familiars i comunitàries, afectant a la salut i qualitat de vida de les habitants de Casablanca —amb un impacte diferencial sobre les dones—. Una vulneració de drets que s'ha vist agreujada amb els impactes de la crisi ecològica, que ha dut a aplicar un racionament sobre el subministrament d'aigua als domicilis de la ciutat. El cas continua actiu i Lydec continua operant al territori sense haver rebut cap tipus de sanció.

EXTRACCIÓ DE GAS | ALGÈRIA

Territori | **Províncies de Adrar, Timimoun, In Salah i Illizi, i port d'Alger, Algèria**

AFECTACIONS

Acaparament de terres
Desplaçament de les comunitats
Repatriarcalització del territori
Securitització del territori
Degradació del sòl
Contaminació de l'aigua
Augment carregues de cures
Impactes sobre la salut
Violència repressiva

Des dels anys 90 a Algèria, amb l'entrada d'empreses estrangeres per a l'explotació de matèries primeres com el gas, es va produir una liberalització econòmica. L'interès de les empreses estrangeres pel gas algerià ha anat en augment: el 2022 Algèria va esdevenir el principal proveïdor de gas de l'Estat espanyol.

Els principal jaciments de gas d'Algèria se situen a les regions del desert del Sàhara i la seva extracció es produeix sense consulta prèvia a les comunitats de la zona i sense tenir en compte els impactes sobre el territori. Impactes que han afectat a les comunitats i que han motivat protestes amb important participació de dones i activistes del moviment de persones desocupades del país.

Malgrat tot, empreses com Cepsa, Repsol o Enagás dediquen esforços a l'extracció, compra, recepció, regasificació i distribució del gas d'Algèria; i el propi Estat espanyol i la Unió Europea segueixen avalant projectes que intensifiquen l'extracció del gas procedent d'Algèria, mantenint un silenci còmplice davant els abusos i vulneracions de drets.

ACAPARAMENT DE TERRES | GUINEA BISSAU

Territori | **Província Bafatá - Sare Djae, Tchutcho i Xaianga**

AFECTACIONS

Acaparament de terres
Desplaçament de les comunitats
Especulació bé comú
Degradació del sòl
Augment de les carregues de cures
Degradació de la salut
Vulneració del dret a l'alimentació
Impactes sobre la salut sexual i reproductiva

L'any 2010 l'empresa Agrogeba va acordar amb el govern de Guinea Bissau la cessió de 6.000 hectàrees a la vora del riu Geba, per dedicar-les al conreu intensiu d'arròs durant un termini de 99 anys. Aquest acord es va realitzar sense cap consulta prèvia a la població local i va forçar el desplaçament de més de 600 persones.

L'acaparament de terres per part d'Agrogeba va posar en risc la seguretat alimentària i va transformar la vida al territori. Les dones van ser despossseïdes de la seva principal font de treball i van veure augmentar les seves càrregues de cura, mentre es produïa una degradació ecològica del sòl i de la salut comunitària —amb especial impacte sobre la salut sexual i reproductiva—.

El cas continua actiu i l'empresa Agrogeba segueix present al territori, sent reconeguda com una de les principals empreses espanyoles presents a Guinea Bissau i presentada com a pionera dins del sector agroalimentari del país.

Dades extretes de la investigació de María Sanz Domínguez per a CooperAcció. Consulta la web alertadh.org

COOPERACCIÓ

Ajuntament de Barcelona

#DonesEmpresaiDH